



Langs de zijlijn

Tijdelijk profiel

I.

Aan de zijlijn kunnen je de meest verschrikkelijke dingen overkomen.

Ik beschouw mijn computer, een HP Pavilion HPE, als dat u wat zegt, met een I 3

chip, als een goede vriend. Wat hij niet allemaal voor me doet.

Vriendelijk snorrend heet hij me welkom als ik hem aanzet.

Hij laat me over internet surfen, hij roept allerlei prachtige programma's op, die allemaal

wonderbaarlijk nuttige zaken voor me regelen en die bestanden

neerzetten op zijn snel

ronddraaiende harde schijven, die hij zonder mankeren voor me bijhoudt, opslaat en

inlaadt, iedere keer weer als ik dat nodig vind. Mijn computer is een van mijn beste

kameraden. Tot hij plotseling tijdens het opstarten besloot me een tijdelijk profiel te

geven.

Een tijdelijk profiel?

Al snel bleek me dat een tijdelijk profiel een van de grootste rampen is, die de moderne

mens in de moderne informatiesamenleving kan overkomen.

Met het tijdelijk profiel bleek ik op een computer te zitten die mij tot geen enkel van mijn bestanden toegang gaf. Een maagdelijk lege computer. Alles weg.

Een zoektocht met het woord 'profiel' leidde mij naar een tekstje van Microsoft, waarin

mij werd uitgelegd dat dit af en toe helaas kan voorkomen. Het ligt er wellicht aan dat

mijn antivirusprogramma de Windows-opstartprocedure in de war gebracht had.

Maar daar ligt het misschien ook wel niet aan. Wat ik kon doen?

Tja.

Mij werd aangeraden een nieuw profiel te maken. En dan de bestanden uit mijn oude,

helaas beschadigde, profiel te kopiëren naar mijn nieuwe profiel. Daarbij was

wel enige zorgvuldigheid vereist. Het zou zomaar kunnen gebeuren, dat al mijn gege-

vens dan echt zouden verdampen.

Deze mededeling stelde mij aan de ene kant gerust. Klaarblijkelijk waren mijn

gegevens er nog wel, alleen: ze zaten in een profiel, whatever that may be, waartoe ik

geen toegang meer kreeg. Aan de andere kant kneep een kille hand mijn keel dicht.

Het zou kunnen gebeuren dat mijn gegevens echt zouden worden gewist.

U kunt ook de helpdesk bellen, stelde Microsoft vervolgens.

Goed idee. Alleen: welke helpdesk?

Ach: werkte ik nu nog maar bij die goede

oude Rijksuniversiteit. Die heeft een

fantastische helpdesk. Met allerlei mensen die ik soms op de gang tegenkwam. En die

me in dit soort gevallen geruststellend toespraken om vervolgens vrolijk lachend het

euveld te herstellen. Maar ik werk niet meer aan de RUG. Ik ben aan de zijlijn beland.

Ik besloot Norton te bellen. Dat was volgens Microsoft tenslotte de boef die me dit had aangedaan.

Norton vond het vreselijk voor me, dat ik mijn profiel met bijbehorende data kwijt was. Maar dit probleem: nee, daar kon Norton niets aan doen. Daar had Norton echt niets mee te maken.

Om één of andere reden twijfelde ik er aan of ik Microsoft zou moeten bellen. Ik nam daarom contact op met HP.

Niet het tijdschrift, maar de computerleverancier.

Ik ben vol lof over de helpdesk van HP. Ik geloof dat deze helpdesk begrijpt wat het is



om aan de zijlijn te staan. Ik heb een nieuw profiel. En ik heb ook mijn bestanden nog. Maar wat ik niet meer heb, is een goedmoedig snorrende vriend.

Iedere keer als ik mijn pc opstart, houd ik mijn hart vast. Ik loop over dun en verraderlijk ijs. Het is met mijn gemoedsrust volledig gedaan. Het is koud geworden. Mijn goede vriend, de HP, wordt bestuurd door een systeem, dat zomaar gehakt kan maken van alles wat ik in goed vertrouwen ooit op mijn schijven heb gezet. Wat is dit voor een systeem? Is dit een vriend of een vijand? De vaste grond onder mijn voeten is veranderd in een wispelturige God.

II.

Zo ontdek je aan de zijlijn, dat het onmogelijk is onze computers te zien als wat ze zijn. Domme automaten. Of liever gezegd: het is onmogelijk de domme automaat niet als een persoon te ervaren.

Wij hebben er geen idee van wat het verschil is tussen een mens en een machine. Artificial Intelligence experts blijven ons voorhouden dat machines in de nabije toekomst echt zullen kunnen gaan zien, denken, voelen en luisteren, als ze dat al niet doen. Neurologen zijn ervan overtuigd dat onze hersenen een biologische computer zijn. Dan kunt u er wel om lachen dat ik mijn computer als een vriend of een wispelturige God ervaar, maar daar is niets raars aan. Ik sta daarmee niet aan de zijlijn. Daarmee niet. Ik bevind mij daarmee in het

hart van onze moderne religie. Pardon, ik bedoel: van onze moderne wetenschappelijke wereldbeschouwing.

III.

Op de Alice Drive Elementary School (in Amerika, dus) loopt een robotje rond. Het robotje draagt een rokje en doet aan alle lessen mee. De kinderen in de klas zijn volledig aan haar gewend en behandelen haar als een klasmaatje. En we zouden kunnen zeggen dat het dat ook is. Het is een VGo, een door het bedrijf Verizon geproduceerd apparaat, waarmee Lexie de lessen op school op afstand volgt. Lexie is een meisje dat aan een hartziekte lijdt en dat daarom niet zelf naar school kan. Maar ze doet nu wel mee, via internet en een snelle tweeweg voice communication-verbinding. Lexie noemt haar robotje Prinses VGo. Een VGo kost zesduizend dollar, plus 1500 dollar per jaar aan onderhoud. Geen geld. Helemaal niet als we bedenken, dat ze ongetwijfeld goedkoper gaan worden, als deze technologie massatechnologie wordt. En dat gaat het natuurlijk worden. Daar durf ik wel een weddenschap op af te sluiten. Er lopen op dit ogenblik zo'n vijftig VGo's rond in diverse klaslokalen in de USA. En al die VGo's zijn ongelooflijk belangrijk voor de kinderen die ze gebruiken. Die kinderen worden uiteraard bestudeerd, door hele teams van psychologen en andere wetenschappers. Dankzij hun vriend(in), de VGo, horen ze er helemaal bij. Ze zijn niet

meer eenzaam, ze zijn onderdeel van het complexe spel van sociale interacties in de klas. En de kinderen in de klas zijn binnen een paar dagen gewend aan het robotje. Het ziet er uit als een soort pion, maar dat doet er niet toe. Ze reageren er na enige tijd op als op een echt klasgenootje. Het is wel zo dat het niet meevalt goede internetverbindingen te handhaven. Dus van tijd tot tijd zal Lexie iets meemaken, dat nog erger is dan wat ik aan de zijlijn mee maak. Dan houdt haar prinses er mee op, tot er iemand van de helpdesk loskomt.

IV.

Tja. En nu denkt u natuurlijk meteen aan de drone die de straaljagerpiloot op het strijdtoneel vervangt. Of de robots die al over de slagvelden lopen. Ze schieten sneller en nauwkeuriger dan Lucky Luke. En ze nemen zelf het besluit om het vuur al of niet te openen, hoewel dit officieel ontkend wordt.

Isaac Asimov vond: er moet een glasheldere lijn getrokken worden tussen de machine en de mens.

Daar had hij gelijk in.

Maar hier aan de zijlijn zit ik me af te vragen of ons dat gaat lukken.